

Program rada ALTERNATIVE

May 21

2015

Ovaj dokument predstavlja univerzalnu intelektualnu svojinu i ne podliježe autorskim pravima. Kopiranje, distribucija i umožavanje sadržaja je dozvoljeno u nekomercijalne svrhe. Svako umnožavanje radi prodaje ili sticanja materijalne koristi je STROGO ZABRANJENO.

Dokument sadrži
kratak opis načina
organizacije
pojedinih
društvenih i
državnih sektora
koji bi obezbjedili
održivost Crne Gore
u budućnosti...

SADRŽAJ:

Kratak opis:.....	4
LIDER ALTERNATIVE.....	5
LOGO ALTERNATIVE.....	5
INDUSTRIJA	6
POLJOPRIVREDA.....	7
ZDRAVSTVO	8
ŠKOLSTVO.....	9
UVOĐENJE ŠKOLSKIH UNIFORMI U ŠKOLAMA	10
PORODICA KAO STUB DRUŠTVA	11
ZABRANA IZLASKA MALOLJETNIM LICIMA	12
SPORT	13
KULTURA	15
NASILJE U PORODICI.....	17
JAVNE KUHINJE U SVIM GRADOVIMA	18
EKOLOGIJA	19
PENZIONA POLITIKA	20
NEZAPOSLENOST	21
BANKARSTVO	22
SOPSTVENA VALUTA	24
POREZ NA EKSTRAPROFIT.....	25
SINDIKATI	26

KONTROLA KVALITETA HRANE	27
SUDSTVO	28
REFORMA ZATVORSKOG SISTEMA	29
POLICIJA	31
PLAN ODBRANE CRNE GORE	33
VOJNA NEUTRALNOST	35
ZABRANA GMO HRANE	36
JAVNO-PRIVATNO PARTNERSTVO	37
VJERSKA I NACIONALNA PITANJA	38
PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM	39
KORISNI LINKOVI.....	40

KRATAK OPIS:

ALTERNATIVA je grupa građana okupljena sa ciljem da postane politička partija građanskog usmjerenja. Crna Gora ima 650 000 građana, što je vrlo mali ljudski potencijal, pa je učestvovanje SVIH nas u javnom životu neophodno da bi se donijele prave odluke.

ZADATAK ALTERNATIVE je:

1. Da se bori za za **PORODICU** kao osnovnu ćeliju društva;
2. Da se bori za veća socijalna prava i slobode građana/ki Crne Gore, tj. veću ZAPOSLENOST, veće PLATE, veća socijalna PRIMANJA, bolje opšte USLOVE ZA ŽIVOT,...
3. Da se bori za jednakost svih građana/ki Crne Gore pred Zakonom;
4. Da aktivno učestvuje u političkom životu Crne Gore. što podrazumijeva stvaranje uslova da jednog dana učestvuje na izborima pod jednakim uslovima za sve političke subjekte u Crnoj Gori;
5. Da se na međunarodnom planu bori za vojnu i ekonomsku NEUTRALNOST;
6. Da se bori za slobodu vjerskog i nacionalnog opredeljenja za SVE građane/ke Crne Gore, bez preduslova i bez ograničenja po bilo kom osnovu.

ORGANIZACIONA STRUKTURA:

ALTERNATIVA je organizovana po "rezultatskom principu", što podrazumijeva rezultatski orijentisane timove koji će imati cilj da ostvare zadatak zbog kojeg su formirani. Odgovornost za izvršenje zadataka biće lična i neće biti delegirana na kolektiv. Rezultatska orijentisanost vodi većoj LIČNOJ ODGOVORNOSTI i mnogo boljim rezultatima čitavog tima. Uspjeh u izvršenju postavljenih zadataka biće **jedini uslov** napredovanja u hijerarhiji ALTERNATIVE.

CILJ ALTERNATIVE je:

U roku od naredne dvije godine cilj ALTERNATIVE je da formira '**Vladu u sjenci**' koja bi mogla da preuzme vlast u Crnoj Gori. 'Vlada u sjenci' biće formirana od stručnjaka sa obrazovanjem i iskustvom neophodnim da se sistem mijenja na kvalitativan i kvantitativan način. Uspjeh u obrazovanju i stečeno iskustvo biće JEDINI parametri u imenovanju ljudi za ovaj tim.

KOMUNIKACIJA UNUTAR ALTERNATIVE:

Komunikacija na društvenim mrežama, unutar organizacije, na forumima i na sastancima mora biti civilizovanja i MORA u sebi sadržati **poštovanje sagovornika** i vremena koje svi mi imamo na raspolaganju. Ovo praktično znači da niko ne smije biti nipodaštavan ili vrijeđan zbog svog vjerskog ili nacionalnog ubijeđenja, zbog svog vjerovanja u

stavove koji svoju utemeljenost imaju u univerzalnim ljudskim PRAVIMA. Cilj komunikacije unutar ALTERNATIVE nije stvaranje konflikta, već stvaranje ambijenta koji kao rezultat može da generiše REŠENJA za probleme zbog kojih smo se okupili.

LIDER ALTERNATIVE:

Lider ALTERNATIVE je frižider. **G-din Obodin** je okupio tim aktivnih pojedinaca da bi mu pomogli da ostale frižidere napuni hranom. Glad je široko rasprostranjen problem u Crnoj Gori. Gotovo trećina Crne Gore nema sva tri obroka dnevno. Borba protiv tog problema je vjerovano najveća bitka našeg vremena.

NA KOGA RAČUNAMO?

Svaki pojedinac, bez obzira na prethodnu političku opredeljenost može biti dio tima ALTERNATIVE. Jedini preduslov za članstvo je da se nije ogriješio o **zakonske i moralne norme** u prethodnom političkom djelovanju. U trenutku kada osjeti potrebu da svoje znanje i iskustvo upotrebi u pozitivnom smjeru u ALTERNATIVI će naći dobrog partnera za takvu vrstu djelovanja. Svaki član ALTERNATIVE je ravnopravan sa ostalim članovima, bez obzira na prethodnu političku pripadnost. Svako ima pravo da uđe u projekte ALTERNATIVE u obimu u kojem osjeća potrebu da bude prisutan. Članarina u ALTERNATIVI se plaća društveno-korisnim radom i idejama, ne novcem.

LOGO ALTERNATIVE:

DOBRODOŠLI!

INDUSTRIJA

Razvoj lake i teške industrije je uslov razvoja svakog društva. Korišćenje naprednih tehnologija i procesa rada je pokazatelj razvoja neke zajednice. Otvaranje **novih radnih mjesta** je direktno uslovljeno stepenom industrijalizacije neke zemlje... Plan ALTERNATIVE je da napravi privredni ambijent koji bi stimulisao razvoj lake industrije, dok bi kroz strateško **javno-privatno partnerstvo** stvarali uslove za razvoj teške industrije.

industriji, farmaceutskoj industriji,... Neke od ovih kompanija ne bi imale porez na promet od 19%, već bi on bio 9%. Odgovorna lica u ovim kompanijama mogla bi da računaju na otvorena vrata najviših državnih zvaničnika, kao i na pomoć lokalnih javnih službi (Vodovod i kanalizacija, Komunalno, Policija, Hitna,...) u obavljanju svojih radnih aktivnosti. Namjera ALTERNATIVE je da stimuliše razvoj industrije da bi za 50 godina imali dobru naučnu i tehnološku bazu da sami postanemo dobri u industrijskoj proizvodnji.

Poruka bi bila jasna - Crna Gora ima ozbiljne želje da postane industrijski razvijena zemlja.

Potrebno je aktivno raditi na razvoju naučnih centara. Bez razvoja nauke u našoj zemlji neće biti ni razvoja industrije. Naš obrazovni sistem odavno je zastario i mi dugo vremena nijesmo slali naše stručnjake na školovanje u tehnološki napredne zemlje. **To je najveći problem koji imamo**, mnogo veći od prazne kase. Država bi svake godine trebalo da šalje mlade talente u napredne zapadne zemlje, o trošku same Države (ovo nije skup program jer neke zemlje poput Norveške, Danske, Finske, USA,... - već imaju program pomoći za našu zemlju). Mladi, stručni i sposobni pojedinci bi imali dobar prijem u našoj zemlji ako bi uspjeli da im obezbjedimo prijateljski ambijent za osnivanje tehnološki naprednih kompanija. Za sami početak obnove veliku ulogu bi odigrala i dijaspora

Posebne **poreske olakšice** (ukidanje poreza na dobit na 30 godina) imale bi kompanije u oblasti programiranja, prerade hrane, proizvodnje mašina, robotici, elektronici, proizvodnji ležajeva i rezervnih djelova, lakoj hemijskoj

POLJOPRIVREDA

Iako su trendovi u svijetu podržavali razvoj GMO hrane, na tržištu postaje sve traženija hrana bez primjesa genetskog inženjeringa. Kvalitet te hrane, njena hranljiva svojstva i njena ljekovitost su kvaliteti koje treba da prati crnogorska poljoprivreda. Na poljoprivrednom tržištu Crne Gore ne postoji nikakva uređenost, pa većina poljoprivrednika svoje aktivnosti svodi samo na proizvodnju za sopstvene potrebe i za potrebe svoje porodice (višak VRLO teško nalazi put do kupca!). Potrebno je ovaj sistem urediti po ugledu na neke zapadne zemlje, ali sa specifičnostima koji mi želimo da slijedimo.

Uvođenje "OTKUPA" za neke poljoprivredne proizvode je neophodno. Ako bi poljoprivrednim proizvođačima omogućili "sigurnu" prodaju putem **otkupa**, proizvodnja bi se za par godina sama oporavila. Poljoprivredni proizvođači bi našli interes da proizvode ZDRAVU hranu. Naravno, kontrolu uslova i načina proizvodnje bi obezbijedila Država preko svojih kontrolnih institucija. Država bi s druge strane ugovarala prodaju otkupljenih poljoprivrednih proizvoda sa megamarketima, sa velikim prerađivačima hrane, sa drugim Državama... Otkupne cijene bi bile planirane zajedno sa poljoprivrednim proizvođačima, tako da omogućе obostranu korist i poljoprivrednih proizvođača i Države.

Sva GMO hrana (stočna takođe) i sjemena bila bi **strogo zabranjena**. Da bi dali vremena poljoprivredi da se prilagodi novim mjerama, dali bi rok od 5 godina da se sva GMO hrana (i koncentрати) izbace iz upotrebe. To bi smanjilo produktivnost naše privrede, ali bi podiglo njen kvalitet. Mi ne možemo parirati zapadu u 'ekonomiji obima', ali možemo u kvalitetu.

Takodje, uvođenje standarda je nešto što moramo da uradimo ako želimo da izvozimo našu zdravu hranu na EU tržište. Bez garantovanja kvaliteta od strane Države i njenih kontrolnih mehanizama neće biti napretka u ovoj oblasti. Kontrola standarda, kvaliteta i zdravlja hrane mora da bude besplatna. Time se poljoprivrednici motivišu da poštuju standarde radi svog sopstvenog boljitka...

ZDRAVSTVO

ALTERNATIVA je svjesna činjenice da je stručan zdravstveni sistem preduslov razvoja svakog društva. Farmaceutska industrija je druga po snazi u svijetu. Razvoj ove oblasti garantuje punu efikasnost i zadovoljstvo građana Crne Gore (naročito građana/ki treće dobi). Neefikasno zdravstvo proizvodi dodatne troškove, jer se neizliječeni ljudi opet vraćaju kao korisnici te usluge proizvodeći nepotrebne troškove. Ne treba ni pominjati koliki su troškovi kojima se Ministarstvo zdravlja izlaže trošeći na **neefikasno liječenje**: troškovi bolovanja, troškovi osiguranja, troškovi liječenja sa strane,...

Poseban problem je izražena **korupcija** unutar sistema zdravstva. Dijelom, ovo je posledica malih plata za ljekare koji zaista

rade odgovorne pozicije. S druge strane ovo je posledica korišćenja činjenice da je Država potpuno nezainteresovana da se ovaj "običaj" suzbije. Određeni broj ljekara koristi situaciju bacajući ljagu na sve ostale.

Još jedan problem mora se posebno obraditi, a to je stručno osposobljavanje ljekara. ALTERNATIVA smatra da je neophodno slati mlade talentovane studente medicine na **školoavanje u inostranstvo**. Ove specijalizacije bi trebalo da finansira direktno Država, dok bi dio tih troškova mogle da podnesu neke zemlje iz EU (koje bi taj program realizovale kroz pomoć našoj zemlji). Time bi se na neki duži period eliminisali nepotrebni troškovi koje naše Ministarstvo zdravlja ima angažujući ljekare sa strane, a koji koštaju naše poreske obveznike previše. Stručno osposobljavanje ljekara traje skoro 30 godina (sa specijalizacijom + iskustvo), tako da je svaki ljekar VRIJEDNI RESURS!

Druge zemlje daju našim ljekarima radne kartone, jer znaju koliko im svaki ta osoba vrijedi. Kod nas ljekari čekaju na "Zavodu za zapošljavanje" jer Država ne poštuje to što rade. Istovremeno, većina naših funkcionera se liječi van zemlje (čak i za minorne intervencije), tako da ih ne brine stanje u našoj zemlji.

Da bi se **profesionalizovao rad** naših zdravstvenih ustanova potrebno je promijeniti Zakon, koji mora postati mnogo strožiji. Potrebno je jasno definisati stavke o nesavjesnom liječenju, definisati kazne za ljekare koji se nestručno i nesavjesno ponašaju prema pacijentima, definisati kazne za uzimanje mita i stavljanje nekih pacijenata u povlašćen položaj na osnovu toga, ... Sve ove reforme su teške, naići će na veliki otpor (javnosti prvo), ali su neophodne da bi mi jednog dana imali stabilan zdravstveni sistem u kojem bi građani bili sigurni da će naći adekvatnu zdravstvenu zaštitu bilo kad i bilo gdje na teritoriji Crne Gore.

ŠKOLSTVO

Obrazovanje je ulaganje u budućnost! Istraživanja kažu da će u sledećoj dekadi gotovo 50% svih poslova zahtijevati visoku stručnu spremu. Svaka nacija koja želi dobro svojim građanima mora da ulaže u znanje. **Povećanje efikasnosti** osnovnog obrazovanja, povećanje stručnosti u srednjem obrazovanju i mnogo više istraživačkog rada u visokom obrazovanju - biće ciljevi ALTERNATIVE u budućem djelovanju...

ALTERNATIVA će obezbjediti **besplatne knjige** svim učenicima u osnovnom i srednjem obrazovanju. Sada ta ideja zvuči skupo, a u suštini je mnogo jeftinija za Državu i roditelje od postojećeg modela. Naime, početkom svake godine bi učenici dobijali **besplatne knjige**, koje bi početkom sledeće godine morali da vrate. Oštećene i uništene knjige bi roditelji morali da kupe, ako misle da njihovo dijete dobije knjige za sledeću godinu. Time bi Država svake godine imala samo trošak štampanja raubovanih knjiga. Trenutno se Ministarstvo prosvete brani da nema smještajne kapacitete za tolike knjige preko ljeta, što je glupost, jer bi knjige bile u posedu đaka sve do početka sledeće godine.

ALTERNATIVA će se boriti i za uvođenje jednog obroka u školi, jer mnogo djece nema siguran obrok. Ovo je fer način da neka djeca dobiju obrok KAO SVI OSTALI. Finansijski to jeste izdatak, ali će se ovaj izdatak finansirati iz doprinosa i poreza na lokalnom nivou. Mlade generacije treba da rastu **pod jednakim uslovima**, da bi imali jednake uslove za uspjeh kasnije (ma koliko to idealno zvučalo).

ALTERNATIVA će povećati efikasnost obrazovanja, saradnju između škola, modernizovati 'Zavod za udžbenike',.. Sve su to neki mali "kozmetički" procesi koji mogu da uvedu neki novi dašak reformi i želje da se sistem mijenja. Povezivanjem škola u **jedinstven sistem**, može se dobiti prava mala baza znanja, iz koje bi se crpili dobri i talentovani ljudi. Ti ljudi kasnije mogu biti nosioci reformi. Takve ljude treba školovati u inostranstvu o trošku Države. Sistem koji trenutno imamo je neefikasan jer obezbjeđuje privilegiju školovanja "podobnima" i onima sa dubokim džepom. To nije prirodna selekcija, tako da se znanje ponekad troši na ljude koji nijesu zainteresovani za njega. Obrazovanje mora opet biti **besplatno!**

ALTERNATIVA je svjesna da je naše visoko obrazovanje previše zastarjelo. Mi ćemo raditi na tome da se neki mladi i **obrazovani ljudi vrate u zemlju**. Njihovo znanje i iskustvo može našim naučnim centrima da vrati kredibilitet. Bilo je pokušaja od strane nekih naših naučnika da se to uradi, ali postojeći sistem ne želi obrazovanu naciju. Bez tog znanja mi ne možemo dalje. **Neznanje najviše košta!**

UVOĐENJE ŠKOLSKIH UNIFORMI U ŠKOLAMA

ALTERNATIVA će se zalagati za uvođenje **školskih uniformi u osnovnim i srednjim školama**. Razloga za ovo je mnogo. Jedan od njih je taj da su roditelji u današnje vrijeme mnogo opterećeni garderobom svoje djece, koji vole da se ugledaju na svoje bogatije vršnjake. Mnogi roditelji ne mogu svojim prihodima da isprate toliko velike zahtjeve svoje djece što unosi dodatni nemir u ionako narušene porodične odnose.

Jednoobraznost u oblačenju djece bi sa sociološkog aspekta uticala na to da se na status UČENIKA/CE gleda sa više poštovanja od strane društva u cjelini. Učenik/ca bi bila lako prepoznatljiva figura u društvu koje sve svoje resurse okreće u pravcu održive budućnosti. Svjedoci smo toga da je uloga učenika/ce u društvu postala minorna. Djeca se od malena uče da je školovanje uzaludan posao. Skupa garderoba koju nose djeca "kontraverznih biznismena" (najčešće sa vrlo slabim obrazovanjem) na njih djeluju demotivišuće. Takođe, uniforme djeluju psihološki na učenike/ce, jer se djeca u najranijem uzrastu uče vrijednostima u okviru grupe (tima), a ne samo individualnim osobinama ("snađi se sam").

Uniforme bi bile oslobođene PDV-a, tako da bi roditelji mogli da ih kupe po povoljnijim cijenama. Uniforme bi se prodavale samo kod licenciranih prodavaca, da bi se spriječilo da neko izrađuje uniforme po kroju ili materijalu koji bi se razlikovao od standarda (u cilju prezentovanja svog boljeg materijalnog stanja). Svaka uniforma bi na sebi imala fluorescentne detalje (koje bi učenici sami birali u skladu sa svojom željom) da bi bili jasno vidljivi u mraku. Ovo bi moglo da spriječi neke saobraćajne nesreće u budućnosti.

Obrazovanje je jedan od ključnih stubova društva i stvaranje preduslova da živimo u takvom društvu je razlog postojanja ALTERNATIVE.

**Uvođenje školskih
uniformi u osnovnim
i srednjim školama**

PORODICA KAO STUB DRUŠTVA

U vremenu kada pokreti, partije, udruženja,... gube pravac i skreću u svojem djelovanju, mi smo odredili listu prioriteta.

ALTERNATIVA ima kao najvažniji cilj - **zaštitu PORODICE**. Sve ostalo je nevažno. Nevažne teme svakog dana skrenu naše misli sa onoga što nam je najvažnije - naše porodice!

Svaka ekonomska mjera, svaka socijalna inicijativa, svaka akcija na terenu ima za cilj promociju zaštite ove osnovne ćelije društva. U ekonomskoj situaciji koju mi proživljavamo gube se porodične vrijednosti i porodica trpi udare sa svih strana. Kada bi samo na trenutak odvojili vrijeme za porodicu, jasnije bi vidjeli sliku koja nam se servira. Prosječna crnogorska porodica pored socijalnog pritiska trpi pritisak medija, pritisak loših stvari koje dolaze iz dominantnijih kultura, trpi pritisak čitave lepeze poroka koji kidaju veze unutar svake porodice. U takvim uslovima vrlo je teško održati one tradicionalne veze koje su crnogorsku familiju držali na okupu. Mnoge promjene koje se dešavaju bile su brze, pa crnogorska porodica nije uspjela da se prilagodi na vrijeme. Bez direktne intervencije društva u cjelini raspašće se veze koje nas drže na okupu. Kada nestane porodica (kakvu je sada poznajemo) kao osnovna ćelija društva – nestaćemo i mi kao Država!

Kada vidite da nešto ALTERNATIVA radi, pokušajte to da vidite kroz naše oči. Mi samo pokušavamo da **štitimo porodicu** kao razlog našeg djelovanja.

ZABRANA IZLASKA MALOLJETNIM LICIMA

ALTERNATIVA će se boriti za donošenje "**Zakona o zabrani izlaska mlađih maloljetnika**". Ovaj Zakon bi podrazumijevao zabranu izlaska izvan kuće licima **mlađim od 16 godina** posle **23h**. Ovaj Zakon je samo jedan od koraka u nizu koji ALTERNATIVA želi da napravi da bi se smanjio maloljetnički kriminal. Inače, maloljetnički kriminal je u strahovitom porastu. Ostavljeni bez uzora, gledajući na TV-u scene nasilja, u uslovima opšte nemaštine i konstantne krize,... - najmlađi građani/ke ove zemlje pokušavaju da prate obrazac ponašanja od pogrešnih uzora koje vide. Roditelji nemaju vremena da pruže punu pažnju koju ova djeca zaslužuju, jer su zaokupljeni brigom za preživljavanjem.

ALTERNATIVA će se oštro boriti za primjenu Zakona, u cilju sprečavanja da naši najmlađi GRAĐANI krenu pogrešnim putem. Svaki mlađi maloljetnik koji bi bio zatečen posle 23h na ulici (ispred zgrade, na ulici, u kafiću, u igraonici) bio bi sproveden uz pismenu opomenu roditeljima maloljetnika (i adekvatan zapisnik o slučaju). Ukoliko bi roditelj odbio da pazi dijete i ako bi dijete opet bilo zatečeno na ulici, uslijedila bi novčana kazna za roditelja (u vidu zabrane na zaradu) u vrijednosti od 50 - 500,00 Eur. Ukoliko ni novčana kazna ne bi dala rezultat, sledeći bi bio **razgovor sa socijalnim radnikom** i preispitivanje podobnosti roditelja da to dijete izdržava i stara se o njemu. Ako nekom roditelju nije interes da pazi svoje sopstveno dijete, onda je društvo dužno da se stara o njemu u okviru institucija koje bi obezbjedile da to dijete kasnije ne postane trošak za društvo - lopov, ubica, kriminalac, terorista...

Čitav program bi se radio u saradnji sa "Socijalnom službom", koja bi uvela "treću smjenu" od najmanje jednog socijalnog radnika (veći gradovi i više) koji bi nadzirali grad u saradnji sa Policijom. Dokaz da socijalni radnik stvarno obilazi grad bio bi GPS uređaj u vozilu socijalnog radnika. Time bi se obezbjedila potpuna kontrola procesa primjene Zakona. Sredstva za primjenu ovog Zakona bi se obezbijedila iz budžeta Opština.

Zakon o zabrani
izlaska
mlađih maloljetnika

SPORT

Sport- vizijom do rezultata...

Sport ne može postojati bez ulaganja! Ako pričamo o vrhunskom sportu koji donosi rezultate, onda moramo da pričamo o tome kako da **ulažemo u ljude** koji se bave sportom. Sport je danas mnogo više od igre. To je postala VRLO ozbiljna grana ekonomije. Naravno, nikada ne treba izgubiti iz vida razloge zašto sport postoji!

ALTERNATIVA želi da obnovi sportsku infrastrukturu, koja se lagano gasi. Trenutno se sportska snaga Crne Gore oslanja na par klubova, koji će se ugaziti onda kada postojeći igrači završe svoju sportsku karijeru. Jednostavno, nema infrastrukture koja bi obnavljala "živu silu" u našem sportu.

ALTERNATIVA želi da uvede potpuno drugačiji sistem rada. Naime, sportska karijera u današnje vrijeme počinje vrlo rano, još u osnovnoj školi. S druge strane, skoro svaka osnovna škola ima fiskulturnu salu, opremu za neke sportove (košarka, fudbal, odbojka, rukomet, ...). Šta ako spojimo to dvoje?!

ALTERNATIVA se zalaže za formiranje lokalnih **liga osnovnih škola** u svakoj Opštini. Potrebna infrastruktura za to već postoji. Trebalo bi neke sale malo renovirati i poboljšati za još neke sportove. Liga bi podrazumijevala takmičenje osnovnih

škola u toku školske godine, dok bi u vrijeme raspusta bilo organizovano **državno takmičenje najboljih opštinskih škola**. Koliko ovo košta poreske obveznike?!

Pošto infrastruktura za sport već postoji, a takmičenja se organizuju u svakoj Opštini pojedinačno - troškovi bi bili minimalni. Kasnije bi svaka škola bi zaposlila po još jednog (neke škole i više) profesora fizičke kulture, jer bi povećani kapacitet rada zahtjevao taj izdatak. Država bi jedino snosila trošak finansiranja sudjenja utakmica, tj sportskih sudija koji bi ovo takmičenje podigli na profesionalan nivo. Sport je vrlo važna društvena pojava i neophodno je ulagati u njega.

ALTERNATIVA bi na ovaj način promovisala sport, jer bi zdrav rivalitet između škola donio sportu neophodnu želju za

takmičenjem. Djeca bi od prvog razreda znala da treba da se bave sportom. Praktično, sa završetkom osnovne škole, svaki 14-ogodišnjak bi već bio **profesionalac** sa takmičarskim iskustvom. Koliko djece sada ima tu priliku?!

ALTERNATIVA će se zalagati za promociju ovog rešenja i na nivou srednjih škola. Svaka srednja škola imala bi mogućnost da sa nekim sportistima (još amaterima, ali sa dobrim performansama) sklopi "**Ugovor o sportskom angažmanu**". Liga srednjih škola bi već bila **polu-profesionalna liga**, jer bi škole imale pravo da sa učenicima vrše pregovore o sportskom angažmanu. "Ugovor o sportskom angažmanu" bi pored standardnih klauzula sadržao i stavke u slučaju prijevremenog angažmana učenika od strane nekog stranog kluba, u kojem bi dio novca od tog angažmana pripao srednjoj školi! Tako bi svaka škola bila zainteresovana da učenicima pruži što bolje uslove za rad!

ALTERNATIVA ima proračun da će liga srednjih škola zahtijevati nešto malo veća ulaganja, jer je potrebno finansirati opremu za sportove (besplatna) u kojima se učenici takmiče, prevoz između Opština svake nedelje, ...isl. Potrebna infrastruktura postoji, tako da ni ovi troškovi nijesu veliki problem. Veći dio ovih troškova Država bi mogla da pokrije preko sponzorstva, preko donacija, preko poreza na luksuz,...

Posle srednje škole, sportisti bi nastavljali svoj angažman u profesionalnim klubovima, ili u Univerzitetskoj ligi. Država bi prestala da finansira klubove kao sada, jer se time podstiče protekcija nekih klubova u odnosu na ostale. Klubovi bi morali da se finansiraju iz svog budžeta (kako neki klubovi i sada rade). Prostora za finansiranje bi bilo dosta, jer **formirani sportisti** (nema nepoznatih sportista) bi lako mogli naći klubove, kojima je interes da dobar potencijal imaju kod sebe, nešto radi takmičenja a nešto radi prodaje. Time se zaokružuje cjelina koju čini finansiranje i korist od sporta. Jedno i drugo moraju biti spojeni u cjelinu. Jedno ne postoji bez drugoga u modernom sportu.

Koristi za sport bi bile višestruke. Posrnula sportska infrastruktura bi se obnovila. Jasna organizacija i stroga pravila bi brzo zaveli red u ovoj oblasti. Talentovana djeca bi u najranijem uzrastu imala priliku da postanu profesionalci kroz redovan obrazovni sistem (a ne kao do sada izvan njega).

KULTURA

Početkom Drugog svjetskog rata, kada je Velika Britanija svakog dana trpila katastrofalno bombardovanje, upitali su Premijera Velike Britanije sir Vinstona Čerčila (1874-1965) da ukine izdavanja za kulturu u korist troškova za rat. Njegov odgovor je bio jasan: "**Then what we are fighting for!?**" (Za šta se onda borimo?!).

U ovom kratkom odgovoru je sadržana sva doktrina koju može jedna Država da ima. Bez kulture, za šta se onda svi mi borimo? Crna Gora je ostavila vrlo mali trag u kulturnom nasleđu regiona, pa se moramo zapitati šta bi se desilo sutra ako bi naša nacija nestala? Da li bi se ljudi u budućnosti zapitali ko smo bili mi? Moramo prihvatiti činjenicu da se neke stvari ne rešavaju revolucijama, ratovima, pobunama...

ALTERNATIVA ima kao jedan od važnih ciljeva **ulaganje u kulturna dešavanja**. Nijesu to samo novčana ulaganja u kulturu, već iniciranje projekata koji bi oslobodili umjetnike iz Crne Gore (i regiona) da u našoj zemlji nađu prijateljsku atmosferu za stvaralaštvo. Burna istorija i prelijepi krajolik su uvijek bili inspiracija za kreativni rad. Ovi prostori su inicirali burne ljudske sudbine, koje uvijek mogu biti inspiracija za umjetničko stvaralaštvo. Već godinama Crna Gora nije finansirala nijedan filmski projekat, što se odmah odrazilo na stanje nacije. Naša vjera u bolju budućnost ozbiljno je poljuljana.

ALTERNATIVA ima plan da u najljepšim djelovima Crne Gore napravi **kolonije umjetnika**, gdje bi nadareni ljudi dolazili i družili se u cilju umjetničkog stvaralaštva. To nije skup projekat, a mogao bi da donese mnogo korisnih stvari. Takve kolonije lako zainteresuju sponzore, tako da bi trošak Države bio minimalan. Pored ovog projekta, svaka Opština bi imala svog **Umjetničkog direktora**, koji bi se bavio promocijom umjetnosti i kulture na lokalnom nivou. To ne bi bila stalna pozicija, već bi se direktori birali svake dvije godine na osnovu projekta koji bi podnosili i na osnovu rezultata koje bi imali u prošlosti. Ne treba ni govoriti koliko bi ovo bila dobra preporuka za svakog umjetnika.

Opštine su vrlo slabo ulagale u obnovu starih zgrada, dok je to bila njihova nadležnost, a stanari vrlo slabo brinu o tome u današnje vrijeme. Zato bi državni projekat bio da se neke **zgrade obnove** (fasade) u konsultaciji sa umjetnicima Fakulteta umjetnosti na Cetinju. Finansiranje projekata bi bilo postignuto iz budžeta koji po postojećem Zakonu moraju da obezbjede stanari, a dijelom bi Država finansirala troškove. Svaki grad bi tom mjerom dobio novo lice! Svaka zgrada bi bila malo **umjetničko djelo**. Istovremeno bi zaposlili buduće umjetnike i dali im mogućnost da svoje studije finansiraju od svog (umjetničkog) rada. Država bi finansirala filmove sa patriotskim sadržajem, koji bi obrađivali našu istoriju, tradiciju, kulturu, naše ratove za oslobođenje i naš način života.

Obnova galerija i muzeja bi imala odredjeni procenat u budžetu (najmanje 1%) a pod tom stavkom bi se finansiralo i istraživanje naše istorije. Veliki dio naše istorije nalazi se u arhivama drugih država. Ovo istraživanje zahjeva sredstva i ljude. Prikupljanje istorijskog blaga je doprinos koji ALTERNATIVA želi da ostavi budućim generacijama . Kultura je pečat koji ostavlja svaka civilizacija...

NASILJE U PORODICI

PORODICA je osnovna ćelija svakog društva. ALTERNATIVA ima za cilj zaštitu te osnovne jedinice društva. Trka za novcem i teška materijalna situacija povećala je pritisak na porodicu pa se povećao broj slučajeva **nasilja u porodici**. Ne postoje pravila u ovom slučaju i nemoguće je reagovati preventivno da bi se ovi slučajevi sveli na minimum. Upravo zbog kompleksnosti ovog problema jedini način reagovanja je **putem kažnjavanja**.

ALTERNATIVA se zalaže za donošenje niza novih Zakona iz ove oblasti koji bi pooštrili kazne za nasilnike. Napad na porodicu je napad na osnovnu ćeliju jedne Države, pa bi samim tim bio tretiran kao **napad na Državu!** Sve represivne mjere iz ove oblasti bi bile donešene u skladu sa ovim stavom. Sigurni smo da Vi u svojoj okolini, zajednici, komšiluku imate bar jedan primjer iz ove oblasti koji nije riješen i koji čeka na rešavanje...

JAVNE KUHINJE U SVIM GRADOVIMA

Ljudi su gladni. Da...U Crnoj Gori ima gladnih ljudi! Ne, nemamo vremena sada da raspravljamo o nekim "identitetskim" pitanjima jer u Crnoj Gori **ima gladnih ljudi**. I to u 21-om vijeku...

Uništena industrija i zatvaranje desetina hiljada radnih mjesta je proizvelo jednu pojavu - gladne ljude. Nebriga vlasti o njihovim potrebama je te ljude stavilo na sami rub biološkog opstanka. Neki od njih žive od tuđe pomoći (crkve, pekara, nekih milostivih pojedinaca...). Mi treba da se zapitamo - **KO ĆE TIM LJUDIMA POMOĆI KADA I MI DOĐEMO U STANJE TEŠKOG SIROMAŠTVA?!**

ALTERNATIVA će uložiti potreban napor da se u svim Opštinama otvore 'Javne kuhinje'. Cilj akcije je da se iskorijeni **glad**, dok naša privreda ne dodje u stanje da može da zapošljava ljude. Razlog zašto sadašnja vlast nije otvorila 'Javne kuhinje' je to što bi tom akcijom priznala uništenje privrede. Od njih gladni neće imati pomoći, u to budite sigurni.

ALTERNATIVA ima plan da se dio troškova koje 'Javne kuhinje' imaju finansira preko zaostalih poreza naših trgovinskih lanaca (kroz hranu - naturalna isplata). Radnici u 'Javnim kuhinjama' bi bili volonteri, dok bi prostorije obezbijedile Opštine u napuštenim gradskim objektima. Opremu za kuhinje bi takodje obezbijedila Država. Adaptiranje prostorija za ove potrebe bi se obezbijedilo kroz humanitarnu pomoć svih raspoloženi pojedinaca (stolice, stolovi, tanjiri, stolnjaci, mobilijar, ...)

Svaki pravni subjekt koji bi donirao hranu za gladne bio bi oslobođen poreza u toj vrijednosti.

ALTERNATIVA je grupa građana okupljena oko ideje socijalne pravde i ovo je samo jedna od mjera da se ova ideja praktično implementira. Javne kuhinje će biti **prioritet**.

EKOLOGIJA

Ekologija je vrlo bitno pitanje za svaku zemlju. Nećemo trošiti tvoje vrijeme GRADJANINE/KO na opise ekoloških promašaja koje je Crna Gora imala u prošlosti. Kao društveno odgovoran pojedinac sigurni smo da si imao/la priliku da vidiš kako se naš dom uništava...

ALTERNATIVA smatra da se ekološki problemi moraju rešavati kroz združeni napor pojedinca i Države. Država Crna Gora je obavezna "**Deklaracinom o ekološkoj državi**" (20.09.1991. godine) da brine o ekologiji zemlje. Briga o ekologiji je neophodna jer se prevencijom i brigom sprečavaju neke velike **materijalne štete u budućnosti**. Napomenućemo probleme poplava koje su nastale zbog sječe šuma, problema koji je izazvao stvaranje erozije zemljišta i začepljavanje prirodnih kanala za odvod voda... Ovo je samo jedan mali problem, s obzirom kakvi problemi čekaju Crnu Goru ako ne bude brinula o ekologiji.

ALTERNATIVA se zalaže za to da se dio budžeta svake godine (2-3%) odvaja za **finansiranje nevladinih organizacija** i udruženja koja se konkretno bave ovim problemom. Potrebno je značajno zaoštavanje kaznene politike zato što prosječan građanin/ka Crne Gore nema razvijenu svijest da bačeno smeće u prirodu dodje kad-tad pred nečija vrata. Potrebno je u pojedinim segmentima promijeniti postojeće pravilnike i regulativu koju Crna Gora ima, kao recimo kod dodjele koncesija na sječu šuma. ALTERNATIVA će zahtjevati da se na svako posječeno drvo **zasadi bar tri sadnice drveta** (obaveza koncesionara). Ovim se obezbjeđuje prosta reprodukcija drvne mase na našoj teritoriji. Koliko je ovo ozbiljan problem govori i to da je u okolini velikih gradova (radius 10km)

teško naći ijedno drvo. Velika cijena el.energije je natjerala mnoge građane da se griju na drva, što samo povećava problem. Da bi se smanjila potrošnja drvne mase, potrebno je naći neki alternativni (jeftiniji) način grijanja. Shvatate kako je ovo složen problem? Zato je bitno da se svi uključimo i da se rešenja ne globalizuju, već naprotiv - da se lokalizuju do te mjere da postanu primjenjiva. ALTERNATIVA smatra da nije najveći patriota onaj ko maše zastavom na predizbornim skupovima, već onaj ko zalijeva drveće, uredi mali travnjak ispred svoje zgrade, napravi kućicu za ptice, ukaže nekom poslodavcu na ekološke standarde koje krši, bori se za očuvanje nekog parka, pokloni gradu sadnice...itd.

PENZIONA POLITIKA

Aktivna penziona politika je uslov stabilnosti zemlje. **Četvrtina populacije Crne Gore** pripada osobama u trećem dobu. Trenutno više od polovine penzionera prima penziju manju od **130,00 Eur**, što je 1/8 minimalne potrošačke korpe! Sa takvom politikom prema starim osobama ne može se graditi stabilno društvo. Rešavanje ovog problema je **vrlo kompleksno**. Reći da se jednostavno povećaju penzije nije realno, jer se više od 60% penzija finansira direktno iz Budžeta (PIO pribavlja samo 40% sredstava od radnika koji rade).

Da bi se poboljšao standard penzionera potrebno je **raditi na zaposlenosti**. Veći broj zaposlenih znači veću osnovicu za oporezivanje i ulaganje u PIO sistem. U SFRJ je za jednog penzionera radilo troje zaposlenih, dok u Crnoj Gori za jednog penzionera radi jedan radnik! Ovaj jedan radnik na svojim plećima ima i jednog zaposlenog u državnoj administraciji. Dodajmo tom teretu i jednog socijalno ugroženog – jasno je koliko je ovaj sistem (ne)održiv u budućnosti. Ta negativna statistika mora da se promijeni.

Drugo, da bi se povećao prihod u PIO sistem potrebno je da **'Inspekcija rada' obilazi preduzeća** u cilju evidencije radnika koji nijesu osigurani. Poslodavci vrlo često ne prijavljuju svoje zaposlene da ne bi plaćali obaveze za njih. Često plaćaju

osiguranje svojim zaposlenim na minimalnu vrijednost, iako je visina njihove plate veća od one koju prijavljuju. Potrebno je suzbiti ovu pojavu redovnim kontrolama i strogim kažnjavanjem. Druga mjera je **smanjivanje obaveza po radniku**, jer su po postojećem Zakonu obaveze za zaposlenog zaista previsoke. Smanjivanje obaveza po zaposlenom bi motivisalo poslodavce da redovnije plaćaju svoje obaveze.

Treće, potrebno je ukinuti neke penzije koje su dobijene samo na osnovu političke podobnosti ili na osnovu (ne)rada u Skupštini Crne Gore (poslaničke penzije). Time se PIO rasterećuje. Ovim mjerama bi se omogućilo PIO sistemu da povećava penzije u budućnosti.

NEZAPOSLENOST

Nezaposlenost je jedan od najvećih problema u Crnoj Gori. Ipak, nijedan politički subjekat ne priča o ovom problemu. "**Sit gladnom ne vjeruje!**" - rekao bi naš narod. Zvanična statistika kaže da je procenat nezaposlenih u Crnoj Gori oko 23%. Ovaj procenat ne varira već godinama, iako su vremenom zatvorene sve fabrike! Nezvanični podaci su poražavajući - svaki drugi mladi čovjek nema posao! Samo u Nikšiću, nekadašnjem centru industrijske proizvodnje, ima preko 15 000 nezaposlenih. Na sjeveru je ova situacija još gora. Neke procjene govore da je u Crnoj Gori trenutno oko **100 000 nezaposlenih** i slabo uposlenih ljudi (ljudi koji rade a ne primaju platu mjesecima).

Da bi se djelovalo u pravcu suzbijanja ove pošasti potrebno je srušiti biznis barijere. Najbolji način da se smanji nezaposlenost je da nezaposleni dobiju priliku **da sami osnuju svoje (malo) preduzeće**. Sposobni pojedinci bi imali priliku da u **jednakim uslovima za sve** osnivaju SOHO i SME preduzeća. Država bi morala da se javi kao aktivan učesnik na ekonomskom tržištu. Cilj je da se putem 'Razvojne banke' finansiraju svi oni projekti koji imaju za cilj otvaranje **novih radnih mjesta**. Finansiranje održivih projekata i podjela rizika sa građanima Crne Gore je ideja za budućnost...

Čekanje na posao može da bude vrlo stresan za mlade ljude. Nezaposlene osobe koje imaju preko 40 godina gotovo da ne mogu da nadju posao, tako da je procenat njihovog ponovnog zapošljavanja ispod 20%.

ALTERNATIVA želi da se bori za otvaranje novih radnih mjesta, ali će nam biti potrebna tvoja pomoć GRAĐANINE/KO. Bez zajedničkog rada na ovom polju nećemo napredovati i svakog dana će biti sve više nezaposlenih. **Svakog dana 8 radnika izgubi posao!** Svakog dana 8 porodica padne ispod linije siromaštva. Šta ako sutra na red dođe tvoja porodica?!

Da se ne bi ovo desilo, uključi se u borbu ALTERNATIVE. Ne zbog nas, već zbog sebe!

Nezaposlenost
najveći problem Crne Gore...

BANKARSTVO

Bankarski sistem je osnov razvoja privrede. Bez efikasnog bankarskog sistema nema povoljnog ambijenta za razvoj privrede. Dugi dio ljudske istorije ljudske zajednice su bile nerazvijene zbog nepostojanja institucije - BANKE. Tek sa pojavom prvih banaka javile su se mogućnosti da se privrede razvijaju. Banke nijesu samo važne zbog davanja kredita, banke su važne zbog platnog prometa, međunarodnog platnog prometa, instrumenata plaćanja koje imaju, važne su zbog međusobne komunikacije pravnih subjekata, ...

ALTERNATIVA se zalaže za **sopstvenu valutu**. Da bi ostvarili ovaj cilj, mi moramo imati jak bankarski sistem. Većina privrednika u Crnoj Gori se žali da nemaju dobru podršku bankarskog sektora, dok se bankari žale da je rizik ulaganja ogroman. U čemu je onda stvar? Problem nije jednostavan i zahtjeva metodičan pristup u rešavanju. Istina je da je rizik ulaganja u privredu Crne Gore prevelik! **Ekonomski nestabilan sistem** (diktature su nestabilni sistemi zbog loše ekonomije, iako su politički vrlo stabilne), loša privreda, nepostojanje vladavine prava,... - samo su neki od razloga zašto su rizici ulaganja preveliki. Banke to znaju, investitori to znaju, ali Država to ne rešava. ALTERNATIVA ima jasan cilj da se bori za strogo poštovanje Zakona. Poštovanje Zakona osigurava vladavinu prava, pa samim tim i stabilniji sistem. Stabilan sistem - manje kamatne stope jer je rizik manji. Jednostavno zar ne?! Pa i nije! Potrebno je mnogo prilagođavanja da bi se postigla vladavina prava.

Drugo, plan ALTERNATIVE je da radi na novim Zakonima koji bi bankarskom sektoru olakšale pristup informacijama koje su im potrebne da bi smanjile rizik davanja kredita. Pristup informacijama o nekretninama, katastarskim podacima, pokretnoj imovini,... - mora postati dostupan Bankama.

ALTERNATIVA se zalaže za osnivanje jedne **državne banke** koja bi imala status komercijalne, tj učestvovala bi na tržištu kao i sve druge banke. To bi stvorilo konkurenciju ostalim komercijalnim bankama, koje bi morale da spuste kamatne stope. Državna banka bi kamatne stope držala na jednocifrenoj sumi. Pored spuštanja kamatnih stopa na tržišan način, postoji još i mogućnost da se kamate ograniče, ali to izbjegavaju svi ekonomisti.

Nažalost, naša Država je ograničila kamatne stope na netržištan način, pa su Banke našle način da zaobiđu taj Zakon naplaćujući ljudima "usluge obrade kredita" po nenormalnim sumama.

Zbog ovih razloga Država treba da osnuje **Investicionu banku Crne Gore**. Benefit preduzetnika od osnivanja državne **Investicione banke** biće to da će moći da dobiju kredite mnogo povoljnije od tržišnih uslova za preduzeća koja su interesantna za Državu. Država bi imala mogućnost da preko **Investicione banke beskamatno daje sredstva** za izvozna preduzeća, preduzeća koja imaju za plan da prerađuju hranu, za preduzeća koja otkupljuju proizvode crnogorskih građana radi prerade, za preduzeća koja imaju veliko učešće znanja poput informatičkih djelatnosti i preduzeća iz oblasti precizne mehanike. Komercijalne banke nemaju u planu takvu vrstu finansiranja, niti to mogu da podnesu. Država bi mogla da podnese ovaj rizik jer joj je u interesu **dugoročna stabilnost Države**, a ne kratkoročni profit!

ALTERNATIVA će promijeniti stavku u našem USTAVU da "Država ne može biti osnivač preduzeća". Mi mislimo da ta stavka ograničava djelovanje Države u privredi. Investiciona banka i državni fondovi bi imali mogućnost zajedničkog ulaganja u preduzeća koja su interesantna po principu 'joint venture' projekata. **Imate dobru ideju da počnete biznis?!** Zašto ne bi počeli zajedno sa Državom? Vi bi imali kontrolni paket upravljanja preduzećem, a Država bi kontrolisala poštovanje Zakona. Kada budete spremni, imali bi mogućnost da po povoljnim uslovima otkupite dio koji ima Država i da postanete 100% vlasnik preduzeća koje vodite.

SOPSTVENA VALUTA

Korišćenjem tuđe valute (Marka, Euro, Dolar,...) Centralna Banka Crne Gore je izgubila važan **monetarni instrument**. Kada koristimo tuđu valutu mi nemamo mogućnost kontrole sopstvenog uvoza/izvoza, inflacije, stimulacije privrede, kontrole novčanih tokova,...i td. Trenutno, Crna Gora ima strahovito veliki problem sa deficitom platnog bilansa, tj **naš uvoz je oko 5 puta veći od našeg izvoza!** To znači da je odliv novca (plaćanje robe u inostranstvu da bi uvezli) pet puta veći od priliva novca (ono što stranci nama plaćaju kada izvozimo robe i usluge). Tako se u našem sistemu svake godine sve više smanjuje novčana masa.

Kako je **novca u sistemu sve manje**, domaći proizvođači jedno vrijeme proizvode isto kao kada je novca bilo dovoljno, ali imaju problema sa naplatom (raspitajte se koliki je ovo problem kod privatnika kojeg poznajete!). Kada problemi sa naplatom eskaliraju, dolazi prvo do neredovnosti u isplata plata (prosječno kašnjenje je preko 60 dana!), a zatim do otpuštanja.

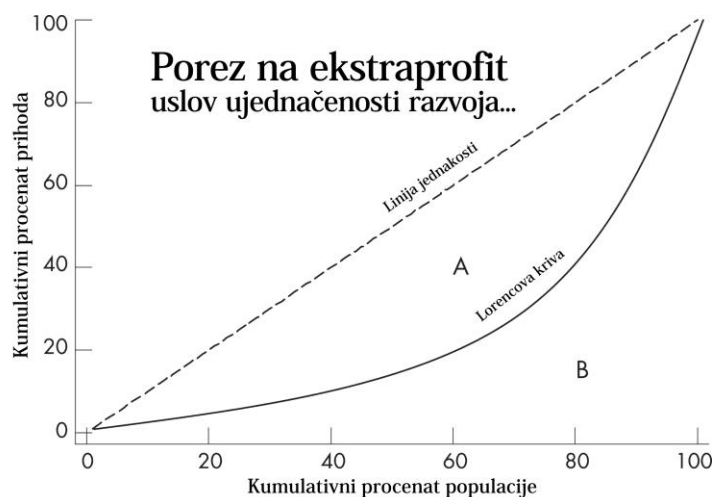

ALTERNATIVA se zalaže za korišćenje **sopstvene valute**. Ovo znači da bi Centralna Banka Crne Gore imala monetarne instrumente koji bi mogli da kontrolišu pojave poput ove. Sopstvena valuta bi sigurno devalvirala prvih dana, upravo zbog negativnog odnosa uvoz/izvoz. Medjutim, **VALUTA JE JAKA ONOLIKO KOLIKO GRAĐANI VJERUJU SVOJOJ VLADI** (zato naša Vlada ne razmišlja o ovom potezu). Snažna i stabilna vlast i jasan cilj u budućnosti bi bili dobra osnova za sopstvenu valutu. Preko sopstvene valute Vlada može da **stimuliše izvoz**, jer bi privatnici za pribavljanje Eura (jače valute) morali da izvoze robu, što bi ih stimulisalo da investiraju u pravcu izvoza. Stimulacija izvoza, kontrola inflacije (jednociфrena inflacija je poželjna u sistemu koji raste!), kontrola tokova

novca (borba protiv "pranja" novca), ... - samo su neki benefiti ove mjere. Naravno, Vlada bi održavala plivajući kurs sa Eurom, tako da bi indirektnim djelovanjem na finansijskom tržištu održavala 'Perper' stabilnim.

POREZ NA EKSTRAPROFIT

Na slici je prikazana **Lorenzova kriva**. Ona pokazuje procentalno učešće stanovništva u prihodima. Isprekidanom linijom je pokazana **linija jednakosti**, tj. idealna linija po kojoj bi distribucija prihoda bila jednaka za sve ljude. Lorenzova kriva pokazuje realno stanje u nekoj zemlji. Veća zakrivljenost znači veću nejednakost u raspodjeli prihoda.

Kakav je ovaj grafik kod nas? Koliko je učešće u prihodima malog broja "povlašćenih"? Velika koncentracija kapitala u malom broju ruku znači da novac biva povučen iz opticaja. **Povlačenje novca iz opticaja** smanjuje privrednu aktivnost. Prevelika koncentracija novca u malom broju ruku znači da se moć skoncentriše previše, pa je uticaj tih pojedinaca na privredna dešavanja preveliki. To utiče na konkurentnost privrede. Smanjivanje novca u opticaju znači da Država mora da

"upumpava" više novca u sistem, što samo kratkoročno rešava problem jer se novac opet na kraju nađe u svega par ruku.

ALTERNATIVA se zalaže za uvođenje **poreza na ekstraprofit**. Porez na ekstraprofit nije opterećujući za bogate ljude jer on dovodi privredu u stabilno stanje. Nestabilna zemlja nije dobra za bogate ljude jer je veća stopa kriminala, veći su monopoli na određene djelatnosti, veća je korupcija, veća je vjerovatnoća socijalnih pobuna i revolucija, politički sistem je nestabilniji... Sa ovim porezima, kao i **porezom na luksuz**, Država bi finansirala programe korisne za razvoj društva. Primjera radi, preko ovih poreza bi se finansirali programi školovanja za napredne pojedince, finansirali bi se programi zapošljavanja socijalno ugroženih a radno sposobnih ljudi, programi za invalidna lica, laboratorije za kontrolu kvaliteta hrane, ...

Porez na luksuz bi se uveo za sva lica koja imaju na svoje ime više od jednog stana, lica sa automobilima iznad 2000 cc, lica koja posjeduju jahte i skupe umjetnine, ... Uveo bi se dodatni porez na alkohol i cigarete, gazirana pića i **hranu iz uvoza**. Porez na alkohol i cigarete bi se koristio za finansiranje sporta u Državi. Porez na hranu iz uvoza bi se preusmjerio na **finansiranje sopstvene proizvodnje** (što je i cilj svake ozbiljne Države). Stabilna Država je raj za ulaganje bogatih ljudi, tako da bi pazili da porezi na ekstraprofit i luksuz budu stimulatívni, nikako opterećujući. Ovi porezi su normalna pojava u svim zemljama. U nekim zemljama čak nailaze na odobravanje, ako se ta sredstva preusmjere u neke društveno korisne stvari. Biti bogat u stabilnoj zemlji je interes svakog bogatog pojedinca.

SINDIKATI

Na tržištu rada, kao i na svim ostalim tržištima, važi zakon ponude i potražnje. To znači da veća ponuda od potražnje obara cijenu, dok veća potražnja od ponude podiže cijenu "robe". Na tržištu rada ovaj Zakon znači da veća nezaposlenost smanjuje cijenu radne snage (plate). Sva tržišta na svijetu imaju tzv "prirodnu nezaposlenost". To je neki procenat radnika koji je nezaposlen čak i kada čitava privreda ima period prosperiteta. Uz tu stalnu nezaposlenost, po ekonomskoj teoriji, zarade ne bi nikada rasle zar ne?!

Ekonomska teorija kaže da bez prisustva **Sindikata** ne bi! Naime, Sindikati izazivaju tzv "**vještački nedostatak radne snage**". Drugim riječima, sindikalna udruženja svojim djelovanjem **primoravaju poslodavce da pregovaraju** sa uposlenim radnicima, ne dozvoljavajući im da "buntovne" radnike zamjene nekim drugim sa tržišta rada. To podiže cijenu rada. Prije pojave sindikalnih udruženja u USA, radnici su radili najteže poslove, nadnice su bile niske, radnici su mobingovani i šikanirani (podsjeća li Vas ta situacija na Crnu Goru danas?), nijesu imali slobodne dane, nijesu imali osiguranje... Pojava Sindikata je sve promijenila.

Sindikati Crne Gore

Vis unita fortior!

ALTERNATIVA će se truditi da u saradnji sa radnicima razvija ova udruženja, jer od njih zavisi podizanje nivoa zarada u Crnoj Gori. Veće zarade znače da radnici imaju **više novca da potroše**, što podiže industrijsku proizvodnju Crne Gore. Dalje podizanje proizvodnje podiže zarade i... - sve tako u krug. Zato je vrlo bitno razvijati ovu vrstu udruženja. Od pojave Sindikata i poslodavci imaju koristi, jer radnici sa većom zaradom imaju više novca da troše na proizvode koje proizvode privatnici! Svjedoci smo da danas mnogi sindikalni "lideri" zloupotrebljavaju svoj položaj, pregovarajući sa radnicima iza leđa. Zato su zarade u Crnoj Gori padale do te mjere da su sada oko 300,00 Eur. Bez ponovnog osnivanja SINDIKATA neće biti podizanja zarada, u to možete biti sigurni.

"VIS UNITA FORTIOR!" - Ujedinjena snaga je jača!

KONTROLA KVALITETA HRANE

Kontrola hrane i prehrambenih proizvoda je **obaveza** Države. Nepoštovanje Zakona o ispravnosti ove vrste proizvoda stavlja Državu pred **nepotrebne troškove** (liječenja, troškova osiguranja, sudskih troškova,...), da ne pominjemo one slučajeve kada zbog neispravnosti namjernica dođe do štete koja više ne može biti ispravljena.

ALTERNATIVA se na ovom polju zalaže za stroge kontrole. Bez stroge kontrole javlja se mogućnost da subjekti koji djeluju na tržištu iskoriste neaktivnost Države i nelegalno zarade novac bez odgovornosti. Da bi se kontrola sproveda potrebno je da bude **besplatna**. Naime, ALTERNATIVA smatra da kontrolu hrane treba uvesti kao **obavezan dio prateće dokumentacije** koja ulazi u našu zemlju. Prije puštanja u promet, svaki uvoznik bi imao obavezu da hranu da na analizu besplatno u za to predviđenu ustanovu. Po dobijanju saglasnosti, hrana bi mogla da bude puštena u promet. Bez saglasnosti, puštanje hrane u promet bi bilo **krivično djelo** protiv bezbjednosti građana Crne Gore. Ovo (ne)djelo bi se izjednačilo sa "terorizmom protiv građana i njihove imovine". Novčane i zatvorske kazne bile bi izjednačene sa ovim (ne)djelom. To bi uvelo red u tržištu koje trenutno ne poštuje nikakav Zakon. Trenutno se kontrole sprovode samo u izuzetnim slučajevima, tako da je Crna Gora postala mjesto gdje je moguće **plasirati robu najnižeg kvaliteta**, često štetnu za zdravlje. Neke velike kompanije ovo koriste, tako da se dešava situacija da robu pred istekom trajanja samo prepakuju za tržište Crne Gore!

Pored kontrole uvezene robe, domaći proizvođači bi imali obavezu (i priliku) da kontrolišu sopstvene proizvode. Odmah po izvršenoj kontroli oni bi dobili "Sertifikat o kvalitetu" koji bi mogli da koriste i na međunarodnom tržištu. Ovaj kvalitet **garantovala bi Država Crna Gora**. Samim tim, njihov pristup stranim tržištima bio bi jednostavan i lak. Proizvođači bi sa druge strane morali da prilagode sopstvenu proizvodnju standardima predviđenim za proizvodnju koju imaju. Proizvođači koji ne bi poštovali ovo bili bi zatvoreni, tj bio bi im zabranjen rad na određeno vrijeme (dok ne otklone probleme koje imaju) i platili bi veliku kaznu. Kontrola bi bila nasumična i nenajavljena, po principu **slučajnog uzorka**. Koga i kada bi kontrolisali određivao bi kompjuter na dan kontrole.

Da bi ovaj program ostvarili, bilo bi potrebno ulagati u "Institut za javno zdravlje" i "Veterinarsku upravu". Opremanje ovih centara bi finansirala Država kroz donacije, stranu pomoć i pomoć zainteresovanih privatnih preduzeća u Crnoj Gori. Potrebno je ovim i sličnim institucijama povećati nadležnosti i interne kapacitete. Oni sada ne djeluju u cilju zaštite građana tako da su potrebna i određena kadrovska prilagođavanja.

SUDSTVO

Najslabija karika naše Države je Sudstvo! **Korupcija i nepotizam** već godinama uništavaju ovu instituciju. Iako je kadrovski ovo jedna od najjačih institucija, po rezultatima je ubjedljivo najslabija. Hiljade slučajeva čeka na rešavanje, stručnost je pod velikim znakom pitanja, neki krupni slučajevi su već godinama pod lupom javnosti... Posebno je osjetljivo to što neke sudije imaju neproportionalno veliku imovinu, s obzirom na zaradu koju primaju.

ALTERNATIVA prvo mora da povrati vjeru građana Crne Gore da ova institucija može da djeluje kao nezavisna institucija. Da bi se povratila vjera ljudi u sudstvo, onda svi moramo biti **jednaki** pred Zakonom. Jednaki u pravu i jednaki u obavezama. ALTERNATIVA će korupciju u sudstvu smatrati **saučesništvom**, pa bi Sudija kojem se dokaže korpcija mogao odgovarati kao **saučesnik u (ne)djelu** u kojem je sudio. Time bi dijelio istu sudbinu sa kriminalcima kojima je želio pomoći.

ALTERNATIVA ima plan da poveća kazne za krivična djela za 200%. Drugim riječima rasponi kazni bi se značajno povećali. Ne bi bilo moguće izaći kroz 5 godina za krivično djelo ubistva iz koristoljublja, kao što je čest slučaj sada. Sud bi počeo da koristi pravilo "**kumulativne kazne**", tj osuđeniku bi se zbrajale kazne za sva krivična djela, a ne kao sada što je praksa - da bude osuđen samo za najteže djelo koje je učinio. Kršenje uslovne slobode bi bilo kažnjavano izdržavanjem **maksimalne kazne** za djelo zbog kojeg je uslovna kazna izrečena.

Jedna od prvih mjera bila bi ukidanje prava glasa svim licima koji su osudjeni za krivična djela pljačke, ubistva i ranjavanja. Ti pojedinci bi izgubili neka prava trajno, kao recimo mogućnost da rade u javnim službama. Po mišljenju ALTERNATIVE ne može se isto vrednovati glas jednog profesora i glas nekog ko je izvršio krivično djelo ubistva (pogledajte statistiku glasanja u ZIKS-u!). Takodje, bila bi uvedena klauzula u Zakonu "**Bez prava pomilovanja**" koja bi bila izrečena za posebno surova i beskrupulozna krivična djela.

REFORMA ZATVORSKOG SISTEMA

Reforma zatvorskog sistema je dio reformi koju imamo kao dio ukupnog plana. ALTERNATIVA je u saradnji sa ljudima koji su radili unutar ovog sistema napravila spisak stvari koje bi se odmah sprovele, kada dodjemo u poziciju da stvari mijenjamo kvalitativno.

ALTERNATIVA je svjesna da zatvorski kapaciteti Crne Gore trenutno služe kao **odmarališta** i mjesta za medjusobno sklapanje neraskidivih prijateljstava ljudi s one strane zakona. Iz ove analize izuzećemo ljude koji nijesu svojom voljom svjesno drugima nanijeli štetu drugima (recimo ljudi koji su imali "saobraćajku"). Analiza se odnosi na ljude koji su svjesno, sa namjerom imali za cilj da nanesu štetu drugim ljudima iz hira ili u cilju sticanja materijalne koristi.

Da li znaš da krivično osudjeni pojedinci u ZIKS-u imaju **ista prava na izborima** kao i ti GRADJANINE?

Reforma zatvorskog sistema podrazumijeva potpuno drugačiji koncept kažnjavanja, koji znači iskupljenje kroz rad i učenje. Trenutno, mnogi od zatvorenika u ZIKS-u imaju bolje uslove nego većina ljudi koje znaš GRADJANINE. Internet, društvene mreže (Facebook), tri obroka dnevno, posjete, bračne posjete, štampa, telefon (ZIKS nikako da suzbije ovu pojavu, pa se dešava da ljudi u istražnom odeljenju imaju pristup telefonu, pa i mogućnost da prijete svjedocima, žrtvama,...). Ne treba ni pominjati to da neki zatvorenici bolje zarađuju iz zatvora nego većina nas na slobodi! Ovo naravno ne važi za sve zatvorenike.

ALTERNATIVA će kao prvo poboljšati zatvorske uslove **izgradnjom dodatnih zatvorskih kapaciteta**. Trenutni kapacitet ne zadovoljava potrebe koje ima Crna Gora, a ti kapaciteti se ne povećavaju zbog svjesnog nemara. ALTERNATIVA će povećati i broj "samica", tj ćelija u kojima bi bili smješteni oni koji svjesno odbijaju da se povinuju disciplini. ALTERNATIVA će uvesti kao dio kazne **radnu obavezu**. Ležanje, gledanje kablovske televizije i komunikacija preko Facebook-a ne može biti dio standardnog kažnjavanja. Kakva je svrha kažnjavanja ako se osuđenik nagradi privilegijama?!

ALTERNATIVA će **radnu obavezu** uvesti za sve zdrave i radno sposobne osudjenike. Ljudi osudjeni za teška krivična djela neće imati privilegiju rada, jer bi bili smješteni u posebnim uslovima i dijelu zatvora sa specijalnim mjerama nadzora.

Radna obaveza bi se realizovala u mnogim oblastima prioriternim za Državu Crnu Goru: radovi na infrastrukturi (putevima), kanalizaciji i vodovodu, rad na izgradnji vojnih utvrđenih tačaka, popravci javnih ustanova ... i sl.

Tokom rada, gotovo svi zatvorenici bi se obučili za određene djelatnosti, od djelatnosti u građevinarstvu, preko eletkričarskih radova, drvoprerađivačkih radova, do nekih preciznih zanatskih radova kakvi su limarski radovi. Da bi se ti ljudi pustili da rade bilo bi potrebno da prođu punu psihološku provjeru za to. Svaki osudjenik bi imao narukvicu za globalno pozicioniranje koju bi nosio svakodnevno. Takodje, na mjestima radova bi bila posebna jedinica koja bi imala **posebna ovlašćenja** za obezbjeđivanje javnih radova. Koja je korist od ovoga?

ALTERNATIVA smatra da bi se neki javni radovi obavljali MNOGO jeftinije ako bi se angažovali oni koji su od društva otimali, ne donoseći društvu nikakvu korist. "Popravka" ljudi kroz rad bi postepeno (ne odmah) dala rezultate, jer je rad nešto što kod ljudi vraća osjećaj pripadnosti zajednici iz koje su potekli. Neki ljudi jesu nepopravljivi, to je činjenica, ali takvi ljudi ne bi ni imali priliku da udju u ovaj program. Benefiti za učestvovanje u ovom programu bi bili dobri i za zatvorenike. Onaj zatvorenik, koji bi pokazao da napreduje (uz konstantnu psihijatrijsku procjenu njegovog napredovanja u socijalizaciji) bi imao priliku da **smanji kaznu za koju je osuđen** (ne kao sada, gdje na svakim izborima osuđenik biva pomilovan za 10% kazne!).

Profesionalno usavršavanje bi dalo mogućnost svakom osuđeniku da posle odslužene kazne lako nađe **pošten posao**.

Zloupotreba **radne obaveze** bi vodila proporcionalnoj kazni u samici, uz oduzimanje svih privilegija koje je zatvorenik stekao. Povreda ili pokušaj povrede drugih lica u toku **radne obaveze** bi zatvorenika koštalo trajnog gubitka ove privilegije.

ALTERNATIVA smatra da bi se ovom i sličnim mjerama uspjelo promijeniti mnogo stvari. Održivost jedne zemlje je prioritetan cilj. Moramo kao zajednica uspjati da pokvarene djelove popravimo - ako je to moguće. Ako nije, onda da ih izolujemo na način da više nikada ne djeluju negativno na čitavu zajednicu.

POLICIJA

Crna Gora bilježi porast stope kriminala u zadnjih 25 godina. Rast **stope kriminala** "guši" privredu, jer privrednici ne mogu da podnesu nelojalnu konkurenciju (koja ima za cilj samo da "pere novac"). Gašenje privrede počinje da zatvara radna mjesta, pa veliki broj ljudi ostaje na ulici. Ti ljudi se vrlo brzo nađu u kandžama kriminala, što dalje jača kriminal u našoj zemlji. Ovo je zatvoreni krug nasilja, koji vidimo svakog dana na ulici, na televiziji, u sistemu, ...

ALTERNATIVA ima za cilj **formiranje specijalnih timova** koji bi se borili protiv kriminala. Mi želimo da stvorimo osnov za pravnu državu. **Obuka policijskih snaga za specijalne operacije** je uslov za stvaranje profesionalnih snaga reda. Država bi time pokazala da ima ozbiljnu namjeru da se bori sa ovim problemom. Kasnije, kada se ta poruka pošalje, važno je održati

korak. Mali procenat neriješenih slučajeva i **visoke kazne** znaju da smanje kriminal na nivo statističke greške.

Policija ima vrlo ozbilje probleme sa slabom stručnom osposobljenošću svojih pripadnika za rješavanje ozbiljnih slučajeva kriminala. Posebno slaba je u rešavanju slučajeva **privrednog kriminala**, pa se veliki broj počinitelaca izvuče sa učinjenim (ne)djelom.

ALTERNATIVA ima za cilj da pojača Policiju sa kadrovima sposobnim da se nose sa privrednim kriminalom, kriminalom zlupotrebe državnih resursa, cyber-kriminalom, međunarodnim kriminalom, organizovanim kriminalom... Sve su ovo slabe tačke naše Policije. **Obuka, trening i dodatno školovanje** mogu da ojačaju stručnu bazu ove institucije. Jedan dugi period je ova institucija primala članove samo na osnovu političke podobnosti.

Ovo je urušilo ne samo stručnu bazu ove institucije, već i

motivaciju unutar nje. "**Ne talasaj**" logika je ovu instituciju učinila pasivnom na dešavanja u društvu. Vrlo slabe zarade su takođe veliki problem, jer je posao policajca specifičan i vrlo zahtjevan. Iako njih prati dosta "loš glas", malo ljudi u Crnoj Gori zna da je Policija dobrim dijelom daje svoj maksimum na terenu. Problem je to što vrh ove institucije ne prepoznaje ulogu Policije kao bitnog faktora stabilnosti jednog društva.

Takodje, jedan od problema je nesigurnost pripadnika te službe, iza kojih ne stoji Država kao bitan faktor. Kriminalci to znaju, pa vrše pritisak na ovu instituciju pokretanjem (često) neosnovanih tužbi. Svjesni su da pripadnici ove službe moraju sami da se brane pred licem pravde. Kada se ovaj postupak pretvori u pravilo, policajci počnu da izbjegavaju kriminalce, svjesni da niko ne stoji iza njih. Policija mora da bude svjesna da iza njih stoji **snaga Države**, u punom smislu te riječi. Svaki pripadnik ove službe mora biti zaštićen i punopravan član zajednice koju štiti. Posao Policajca/cajke je nekada bio vrlo poštovan. Sada je zbog korupcije i nesposobnosti vrlo nisko na društvenoj lestvici.

Sve češći je problem to što određeni broj pripadnika ove službe koristi službene informacije o dilerima narkotika da bi sagradili sopstvenu mrežu za ovaj "posao". Ovo demotiviše one poštene policajce da rade svoj posao na pravi način. ALTERNATIVA će prvo ojačati "internu kontrolu" ove institucije, a onda krenuti u odlučnu borbu da se ova služba profesionalizuje, obuči i ohrabri da **daje konkretne rezultate**.

PLAN ODBRANE CRNE GORE

"U vrijeme mira spremaj se za rat!" - latinska poslovice. Strategija odbrane svake zemlje je ozbiljna stvar, koja se planira unaprijed. Strategiju odbrane jedne zemlje kao prvo određuju bezbjednosni rizici koji postoje, zatim ekonomska situacija, raspoloživost resursa, ...

Trenutno, crnogorska armija broji oko 2 200 ljudi. Ne postoji nikakvo ozbiljno planiranje za njenu budućnost. Ovo zvuči smiješno, ali vojnici Crne Gore su opremljeni uniformama za pustinjске uslove, iako je klima u Crnoj Gori umjereno-kontinentalna. To dovoljno govori o tome koliko je Crna Gora "nezavisna" zemlja u ovom trenutku. Bez vojske, na teritoriji Balkana, ne može postojati nijedna zemlja. Crna Gora trenutno nema PVO sisteme, nema avijaciju, a oklopno mehanizovane-jedinice su pretopljene u staro gvožđe. Da ironija bude veća, VCG se obučava za suzbijanje protesta i nereda, umjesto da se obučava za mogući rat.

ALTERNATIVA ima kao dio ozbiljnog plana reformi **jačanje bezbjednosnih snaga Crne Gore**. Da bi jedna vojska bila kompletna, ona mora da posjeduje jedinice koje su dorasle bezbjednosnim rizicima koji postoje. Snaga armije pokazuje ozbiljnost jedne zemlje, a ozbiljne zemlje su uvijek privlačne za strane investicije.

ALTERNATIVA će prvo promijeniti postojeći Zakon. U slučaju objave ratnog stanja sva fizička i pravna lica u Crnoj Gori biće obavezna da svoje resurse **stave na raspolaganje Državi**. Time se sprečava situacija da se javi ratno profiterstvo i povlašćeno sklapanje ugovora u ratnom stanju. Svaki ratno sposoban muškarac bio bi obavezan Zakonom da se javi u rezervu a neodazivanje na poziv bi se tretiralo kao izdaja.

ALTERNATIVA će raditi na ekonomiji zemlje, a kada ta ekonomija ojača biće ulagano u VCG. Da bi se smanjili troškovi naoružavanja, Država će u Mojkovcu osnovati **fabriku naoružanja**, koja bi VCG snadbjevala svim potrebnim pješadijskim naoružanjem i municijom. Fabrika će biti u 100% vlasništvu Države i neće moći da pređe u privatno vlasništvo. Izvoz

naoružanja je opcija koju ne treba zanemariti jer Crna Gora može imati pristup nekim tržištima koje Istočne zemlje nemaju. Dalekosežni plan je da Crna Gora razvije i **proizvodnju lakog artiljerijskog naoružanja** i lakih oklopnih vozila.

ALTERNATIVA će, ako dođe u tu priliku, posebnu pažnju pokloniti razvoju **inženjerskih jedinica** u okviru VCG, jer je ta jedinica višenamjenska. Pored vojne upotrebe, ova jedinica mora biti obučena i opremljena za reagovanje u vanrednim situacijama elementarnih nepogoda. Svjedoci smo da je tih situacija bilo mnogo i da su materijalni gubici (i životi) bili visoki upravo zbog nepostojanja ove jedinice.

ALTERNATIVA će raditi na osnivanju nekih jedinica koje trenutno ne postoje, poput PVO jedinice. Ti sistemi su **vrlo skupi**, ali je nepostojanje tih jedinica još skuplje za svaku zemlju. Posebna priča je nemogućnost kontrole teritorijalnih voda Crne Gore. Gotovo svakodnevno italijanske ribarice krađu ribu iz bogatih crnogorskih voda, jer je VCG i Policija nesposobna da kontroliše naše vode na pravi način. Ovo italijanski ribari znaju, zato love ribu bez straha od hvatanja.

ALTERNATIVA će u saradnji sa nekim prijateljskim zemljama nabaviti naoružanje neophodno da se zemlja brani, da bi jednog dana postala ozbiljan subjekat na Balkanu. Mnoge zemlje u Crnoj Gori vide banana-državu u kojoj mogu da rade šta žele. Plan Crne Gore nije da ratuje sa velikim svjetskim silama, već da **oružijem zaštiti svoju nezavisnost i neutralnost**. Plan naoružavanja VCG može da nam obezbjedi za 15 godina sasvim respektabilnu malu armiju. Ova armija bi bila sasvim dovoljna garancija za budućnost, ako se uzmu kapaciteti armija u regionu.

ALTERNATIVA će, ako bude u prilici, osnovati i trenažni centar za obuku **helikopterskih jedinica** u Beranama i Nikšiću, u kojima će obučavati pilote helikoptera iz zemalja regiona. Takođe, uložiće u rizičan plan obnove podmorničkog centra. Kažemo "rizičan plan" jer je ta jedinica vrlo skupa, ali je korist od nje velika s obzirom na ubojitost te jedinice u ratnim uslovima. Izgradnja reketnih topovnjača i patrolnih čamaca bi bila povjerena domaćim brodogradilištima, dok bi njihovo naoružavanje bilo povjereno nekom relevantnom i modernom dobavljaču.

ALTERNATIVA ima kao dio strategije odbrane utvrđivanje granica i bolja kontrola istih. Policija je nesposobna da obezbjedi granicu, tako da je njena "propusnost" velika. Postoje već ustaljene rute za šverc kokaina, ljudi, naoružanja... Sve to ne bi bilo moguće da VCG kontroliše granicu na kvalitetan način. Utvrđivanje i **pokrivanje granice senzorima** je plan koji je duži od 15 godina, ali se sa tim planom mora početi što ranije.

VOJNA NEUTRALNOST

"**Bure baruta**" (kako popularno zovu Balkan) nije svoje ime dobilo bez razloga. Ako su nas išta naučili svjetski ratovi i sukobi onda je to jedno - da ne treba učestvovati u njima! Neutralnost je bivšoj SFRJ donijela period blagostanja i mirne faze u razvoju. Medjunarodni faktor je u tom periodu igrao malu ulogu kod nas. Samo I sv.rat je Crnu Goru koštao smrti ili ranjavanja svakog drugog muškarca, dok je II sv.rat naš narod koštao desetine hiljada mrtvih.

NEUTRALNOST može Crnoj Gori donijeti prosperitet. "**U igri velikih stradaju mali**" - kaže latinska poslovice. Crna Gora ne može zbog svog ekonomskog i vojnog potencijala biti faktor na medjunarodnoj sceni, zato bi u igri "velikih" bila iskorišćena i odbačena. Vojska Crne Gore imala bi zadatak da štiti teritoriju Crne Gore. U međunarodnim odnosima treba izbjegavati sve "velike priče" i sukobe, jer naš potencijal "da tjeramo pravdu" nije veliki. Treba da štitimo sebe i svoj interes na međunarodnoj sceni. učestvovanje u vojnim sukobima zarad tuđeg interesa nije opcija. Crna Gora nema kao cilj učestvovanje u osvajačkim pohodima.

ZABRANA GMO HRANE

ALTERNATIVA će **ZABRANITI** uvoz **GMO** hrane u Crnu Goru. Kao što znate, mi smo plasirali "Aferu Vinobran", u toku koje smo došli do nezvaničnih podataka koji nijesu baš prijatni za objavljivanje. Kvalitet hrane koji se uvozi u Crnu Goru je mnogo manji nego što svi mi mislimo. Svako do nas sumnja u hranu koju jedemo, ali su konkretni podaci počeli da "cure" tek kada smo lansirali ovu aferu.

Zabrana uvoza **GMO** hrane nije nimalo jednostavna kao što se to čini. Dobar dio naše proizvodnje hrane se oslanja na uvoz **GMO** proizvoda, **GMO** sjemena, hemije koja prati ovakav vid proizvodnje... 3 godine po zabrani uvoza GMO hrane, Crna Gora će **zabraniti i uvoz svih koncentrata i aditiva opasnih po zdravlje**. To nije moguće izvesti odmah, jer je neophodno dati neki period da se naša proizvodnja organizuje na održiv način.

Da bi izveli ovaj zadatak, Crna Gora mora prvo da bude održiva zajednica, koja proizvodi dovoljno hrane za svoje potrebe. Nije moguće efikasno sprovesti zabranu **GMO**-a ako Crna Gora **uvozi 450 000 000 Eur hrane** svake godine! Ako želimo da se ova mjera poštuje, moramo ojačati naše inspekcijske kapacitete i ulagati mnogo u edukaciju naših poljoprivrednih proizvođača. Ova mjera treba da obezbijedi osnovu za **zdravu naciju** u budućnosti, imunu na bolesti koje prouzrokuje upotreba **GMO** hrane.

**Zabrana
GMO
hrane!**

Svjesni ste da ova mjera neće izazvati oduševljenje domaćih proizvođača!? Naprotiv... Biće jakog **otpora i pokušaja šverca**. Ne treba ni da Vam pominjemo da Vlade koje zabrane GMO nijesu baš popularne u svijetu, da takve Vlade nailaze na konstantne ucjene, uslovljavanja i podmetanja. Ovo nije laka odluka ni za jednu buduću Vladu! Ipak, interes građana/ki Crne Gore je ispred svih interesa...

JAVNO-PRIVATNO PARTNERSTVO

Po postojećem Zakonu Država se ne može javiti kao ulagač u privatna preduzeća, tj ne postoji pravni modalitet koji bi to dozvolio. ALTERNATIVA smatra da je ovim nedostatkom iz ruku Države istrgnut vrlo ozbiljan instrument, s kojim bi Država kao pravni subjekat mogla da bude **aktivni učesnik na tržištu**. Naime, mi smatramo da bi Država trebalo da ima mogućnost osnivanja komercijalnih preduzeća. Rizik ulaganja u Crnu Goru trenutno je veliki (slaba i korumpirana administracija, nestabilan ekonomski sistem, veliki dugovi,...), tako da (strani) privrednici izbjegavaju 'greenfield' investicije upravo iz razloga **neizvjesnosti i**

rizika. Taj rizik se znatno smanjuje ako je jedan od učesnika sama Država. Partnerstvo bi bilo vrlo poželjno u nekim velikim investicionim poduhvatima poput izgradnje elektrana, izgradnje obnovljivih izvora energije, otvaranja fabrika za prerađivanje hrane i njeno skladištenje, ... Ovim bi projektima Država stavila do znanja da je ozbiljna i da će zakonsku regulativu prilagoditi da bi uspješnost projekta bila veća. Država bi naravno imala direktan interes da projekti uspiju - 49% dobiti bilo bi njeno. **Ta dobit ne bi išla u budžet, već bi išla za otvaranje novih preduzeća**. Svako novo preduzeće - nova radna mjesta! Za realizaciju ovog projekta potrebno je **promijeniti zastarjeli način razmišljanja** i uvesti nove ljude u procese odlučivanja na državnom nivou.

Javno-privatno partnerstvo je posebno važno u nekim **strateški važnim** oblastima – poput proizvodnje koja je namijenjena izvozu. Tu Država ima direktan interes da pomogne i usmjerava svoje resurse. U javno-privatnom partnerstvu Država bi imala samo **kontrolni paket akcija**, dok bi **upravljanje projektom** bilo na privredniku(-cima). Podjela rizika je uvijek popularna metoda u rastućim privredama. Neke zemlje su primjenjujući ovu mjeru podigle svoju proizvodnju na vrlo visok nivo.

VJERSKA I NACIONALNA PITANJA

Na slikama je prikazan stav **ALTERNATIVE** na pitanja vjerske i nacionalne sadržine...

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

Kao djecu, naročito one rodjene prije 1990-te, učili su nas da je život **FER** i da ćemo dobiti samo ono što zaslužimo. Roditelji su nas pogrešno učili! Život nije fer, nikada neće ni biti. Često vidimo da je život bio okrutan prema onima koji su svojim znanjem, ponašanjem i dobrotom **zaslužili samo najbolje. A dobili su najgore...** Ako već život nije fer, možemo li mi kao jedinke da ga učinimo "prihvatljivim"?!

ALTERNATIVA se zalaže za stvaranje **boljih uslova** za osobe sa invaliditetom. Nijedan zakon tu ne može da učini neki veliki pomak, ako sami svojim primjerom ne damo razloga da se stvari mijenjaju. Diskriminacija obično počne selektivno, a kasnije se proširi na čitavo društvo. Društvo postaje nesposobno da razumije bilo kakvu različitost, toliko da postane neprijateljski raspoloženo prema svemu što je "drugačije". Podsjeća li te GRAĐANINE/KO ovo stanje na naše društvo?

ALTERNATIVA smatra da treba osnovati "**Centar za osobe sa invaliditetom**". Centar će imati **poseban budžet** za promociju (na lokalnom nivou) prava osoba sa invaliditetom. Promociju prava osoba sa invaliditetom na državnom nivou imaće direktno državna administracija svojim radom, ponašanjem, zapošljavanjem... Ne treba zaboraviti da osobe sa invaliditetom često razviju neke svoje osobine i čula do perfekcije, toliko da zdrave osobe ne mogu ni da se mjere sa njihovim sposobnostima. Zašto ne iskoristiti ovaj potencijal zbog predrasuda?

Većina privatnika izbjegava da prima osobe sa invaliditetom iz straha da će ih njihov angažman koštati više. To je naravno samo predrasuda, jer ih njihov angažman košta manje (poreze i doprinose na plate nadoknadjuje Država). Kao i kod svake

predrasude **NEZNANJE** je osnovni uzrok problema. Ulaganje u rešavanje ovog problema je isplativo za Državu jer osobe koje rade doprinose poreskim prihodima Državi, dok osobe koje ne rade samo predstavljaju opterećenje za Budžet.

Treba se u životu uvijek voditi pozitivnim primjerima, pa ćemo mi navesti primjer Stiven Hokinga - a (Stephen Hawking), oboljelog od ALS-a, koji je unaprijedio naše znanje o "crnim rupama". Njegova teorija je korišćena i u nekim zakonima termodinamike. Matematičar, fizičar, profesor,... Koliki gubitak svijeta bi bio da ovaj ČOVJEK nije dobio priliku? Kada se pomenu osobe sa invaliditetom, za početak svi mi treba da pomislimo na njega i njemu slične.

KORISNI LINKOVI:

Uništene fabrike: <https://www.youtube.com/watch?v=gOQpxjM5INk>

Lider ALTERNATIVE: <https://www.youtube.com/watch?v=jd-2bMaU6L4>

“Pomen Opštini Nikšić”: <https://www.youtube.com/watch?v=mOTgSwL4xBc>

Grupa građana ALTERNATIVA: <https://www.youtube.com/watch?v=RYdiyvvIjJU>

Industrija i poljoprivreda: <https://www.youtube.com/watch?v=sQHEHfK6oXo>

Protest “OKUPLJANJE NEZAPOSLENIH”: <https://www.youtube.com/watch?v=r8AEli2OwSA>

Borba protiv siromaštva: <https://www.youtube.com/watch?v=GvLh7OTCXRg>

Priča koju pričamo: <https://www.youtube.com/watch?v=Pl-pzTR3350>

Bila jednom jedna zemlja: <https://www.youtube.com/watch?v=MExbCMQq8t8>

“Vegeterijanski roštilj”: https://www.youtube.com/watch?v=rA_uGhFACg

Vojna neutralnost: <https://www.youtube.com/watch?v=k3JqqQurrdk>

Čestitka na Facebook-u za srećnu 2015-tu: <https://www.youtube.com/watch?v=4zoleZA6d40&feature=youtu.be>

Akcija “IZBOR”: <https://www.youtube.com/watch?v=PqLqrDcwoYM>

Performans “ADAPTACIJA”: <https://www.youtube.com/watch?v=5FsxRSM7kSw>

Akcija “PJEŠAČKI PRELAZ” <https://www.youtube.com/watch?v=IgpaxNoguXo>